בסוד שיח
The Line

ל"קולך" (גם) מלים טובות

"האלימות במשפחה על כל צורותיה, מעוררת בי תרעומת, ואם אני מכיר את עצמי היטב, הרי שזהו כמעט התחום היחיד, שבגינו אני מוכן לקרוא את החוק בידיים.

מסתבר שהאלימות במשפחה, בעיקר נשים מוכות, היא קיימת ונתעמת גם בציבור הדתי־לאומי וגם בציבור החרדי ולא רק בקרב עדות המזרח. אישית הכרתי מקרוב מאוד גבר (נאשכנזי) שהכה באשתו ללא לאות והוא חרדי, שומר־תורה ומצוות. הוא שניהם בעולם האמת. גם שני עדי מסתרים מהימנים ביותר על אישיות רבנית מוכרת לרבים מאוד, שבשעת כעסו הוא שוכח את כל־סיפרי שולחן ערוך, הוא מכה את אשתו מכות נמרצות. אני מאד מקווה שהוא חזר בתשובה בעניין זה והשיגרה הרעה עזבה אותו לתמיד.

והבכנות "קולך" בימים אלה, עסקה לא מעט באלימות במשפחה חרדית עם נתונים ועם סבבו. האם בוכחנו של נשות "קולך" והכיבה החרדית החדשית תהיה מרעה לכתוף המושפות לכל אשה חרדית מוכה, ובעלים אלימים יוושעו מתגובה אפשרית מצדן לרע"ת אמותיהם – זהי שון הצורות למען ברכות הזקרה רבה.

משום חשיבות הנושא הזה כראי שייעשה מאמץ מצד הנשים העומדות בראש "קולך" לשלב מספר גדול יותר של נשים מבנות עדות המזרח בהתכבנויות הללו, שון בדרך כלל, על־פי עדויות בנות משפחתי, על מהדת הא־שכבניות השפעה נשות רחבה בקרה והאזורים המקרבלים להם.

כל זה והכ"ל נכתב מתוך אמון להצורות נשות "קולך", שון מחויבות להלכה, ומכון ההסכר למה בכתרת נכתבה המלה "גם".

בימים אלה מנהלים ראשי ישיבות ההסדר, ראשי המכינות הקדם־צבאיות וראשי הציונות הדתית, מאבק לא קל נגד שילובן של חיילות ביחידות הלוחמות. הנושא הזה אינו נדון במסגרת והוא שיוצג היום כמעט בכל בית שיש בו תלמיד בישיבת הסדר או בוגר מכינה קדם־צבאית. אני מכיר כמה מן הפעילות המרכזיות ב"קולך" מתוך התעניינות במסגרת עבודתי המקצועית, ואני משוכנע שון יראות־שמים. לא בדרך לי, על כן, הכי צר התכבנות כזאת עמדות לה בלי לנעוץ בנושא הזה, או שמא הפמיניסטית הקיצונית תנצח־זרוע המשולבת ב"קולך", ותאות בוחיב, הנבחן של חיילות ביחידות הלוחמות בניגוד להלכה ובניגוד לשכל הישר?

שמעתי כי אחד מראשי המכינות הקדם־צבאיות הד שובות, ותרומה תרומה משמעותית ליחידות הנבחרות בצה"ל, התבטא, כי אם המצב הזה יימשך, והוא יישקול לסגור את המכינה. ומדובר באישיות רבנית שקולה ומד רוזה, שצה"ל אבלה שלו רתי נעלה.

ובעוד אני כותב שורות אלו, לא ידוע האם ועידת "אמונה" נקטה עמדה במניעה הזאת, או שמא גם "אמונה" מסורה מלעסוק בזה.

אפשר להביא שורה ארוכה של קצינים בכירים בצה"ל, וילונים, השוללים שילוב חיילות ביחידות הלוחמות מכל וכל, אלא שאין להם עניין להסתבך עם הרס־כל־הנכחד המושפע מאד מכחו בעניין זה. איני יכול לבוא אליהם בטענות, כי אינם רואים עצמם מחייבים להלכה. אבל, "קולך" אינה יכולה לחמוק מהשמעת קולה הברור בנושא זה ויפה שעה אחת קודם.

נושא כאוב אחר, הוא מכת הגירושין הפוקדת בשנים־שלוש האחרונות את הציבור שלנו. אין לי נתונים סטטיסטיים, אבל יש לי עדויות של סוגנות רבניות, סר־ענים רבניים, עובדי בתי־דין רבניים וכמובן גלגל הרכ־לות ומראה עיניים מהסביבה הקרובה.

בשבועות האחרונים, בהזדמנויות שונות ניגשו אלי חברים טובים והפצירו בי להרחיב את הבתיבה בנושא זה. שרכי־דין שחו תחום התמקצעותם סבורים, כי המתיר־נות מסביבה וחתמה גם על הצעירים החתיים הרא אותו הגורמים לגל הגירושין בתקשה האחרונה. סיבה אחרת היא שיפור מעמד האשה. לאמתי: נשים שבעבר היו מוכ־נות לסבול צרה או חבילה של צרות לאורך החיים, אינן מוכנות עוד לעשות זאת. ויישה הנבנה השרשרת. מכי־ון שאין זו עוד בושה לחתגרש, קלי־דעת או קלות־דעת בזוגים בגירושין עם המשכר הראשון־בחיי הנישואין, כשהן או הן שואבים עידוד מחברים אחים שחתגרשו.

מה שמפתיע הוא, החזן הקטר לאחד הנישואין, שבו זר־נות צעירים רחים מוליכים להישרד.

שמעתי כי בכנס "קולך" דיברו באופי המושבים על האלמנות ה' ישמרו. נושא ראוי שחושב לעסוק בו. גירד־שין אינה אלמנות, אולם, כאשר מדובר בתופעה יש לתת על כך את הדעת במסגרת הועדות לענייני משפחה. הכיבר ניתן למנוע אחוה או לצמצם מימריה, במיוחד הד־ברה הרחיק, שתרא המשפחתי וחזכנו הוא נשמת־אפו.

"ציבור משפיע או כת מתבדלת?"

רפי קפלן העמר בראש "מעלה־מרכז לציונות דתית", החליט להשיות את הוויכוח האידיאולוגי, שנרם בשנים האחרונות במוקדי הציונות הדתית. ביום שלישי, כ"ה תמוז תיפתח ב"היכל שלמה" בירושלים הכנה לציונות דתית ורפי קפלן מבטיח לנו שלמרות שהשם: "בנה לציר־נות דתית" הוא שבלוני ולא מרשך, הייינים יהיי מרתקים ומעניינים.

הנושא שיפתח את הבמה בהחלט שעון: "הציונות הר־תית – ציבור משפיע או כת מתבדלת?" על כך ירצה הרב ראשי של רשת־בן, והרב יעקב אריאל שליט"א וינחה אותו אורי אליצור.

אומר קפלן: "הקמנו לנו מוסדות חינוך נפרדים מבן ילדים ועד האוניברסיטה. יש לנו ישובים סגורים ושכ־נות משלנו. מסגרות נפרדות של שרות לאומי יחידות של חיילי המד בצה"ל, יש הום עידני דיבי רתיים וע־תונים רתיים וכבר מדברים גם על עיתון טלויזיה רתי. יש מפלגה שלָ הציונות הדתית אבל כזזה השלישי קטן בהרבה מהיקפו של הציבור שהיא, לכאורה, מייצגת. ישנם הסכרים שכל אלה הושבים את הציונות הדתית למסגרת בתוך עצמה ולכלי דלוהנטית כלפי ציבורים אחרים. לעומתם טוענים כי שמירת המוסות מחזקת פני מה, ומבילה מקרינה חוזק והשפעה החרצה.

האמנם אנחנו באמת מהווים מגלדור וגרם מוביל בראש המזהר, או שאנחנו משפיעים על עצמנו ועסוקים בבעיותינו בלבד?"

היין בבמה יתחלק ל־3 מושבים ובתחילה כל מושב יוקרן סרטון שהוכן ב"מעלה" האחיין יוצגו עמדות המתי־ות. דרך צלחה.

הבהרה מהרמ"צ נריה זצ"ל

בפרוד זה לפני שבועיים, פרסמתי את מכתבו של רב תרבי שהיה מקורב לרמ"צ נריה זצ"ל, ובו הבהרה התייחסות של הרא"ש מלובביץ' ז"ע לישיבות התיכוניות בשר־נריה זצ"ל. על־פי המקרה, התבטא או הרא"ש מלובביץ', שאכמם זה "אר סכן שבאל מאסון גדול יותר".

הקטע הזה הובא לראשונה של הרה יצחק רזין, שפירסם את התשובה החוזר, בכיכל, של הרא"ש מלובביץ', במהב עת של תלמידים בישיבת "הר־תורה" בתשם "אור אורה". יצחק רזין פיתח מספר "בצל השקמה" מחברות שיחות של הרמ"צ נריה זצ"ל עם כ"ק הרא"ש מלובביטש שליט"א בשנות תשכ"ח והב הרב נריה מכיר את הענייו של ישיבות תיכוניות. והרב מלובביטש, אשר שוחו "אסון שמציל מאסון גדול יותר", אבל לא מסל ולו את הישיבות התיכוניות".

יצחק רזין בכתובו זאת היה תלמיד יב"ע (תיכוניות) "אור עציון".

הרב נריה זצ"ל קרא את אשר ותפרסם ב"אור אורה" ושיבר מכתב תגובה בכתב יד אל המחבר, יצחק יהודה רזין, וכך כתב על נייר מכתבים של ישיבת בני־עקיבא כפר הראה, שבשנה את מסל הישיבה במלואה לה 50 שנה:

"לכבר' מר יצחק רזין נ"י, שלום וברכה. אחרשלים, מאוד רושי שלומך ושהכב) שקיב לכבר' מר יצחק רזין נ"י, שלום וברכה. אחרשלים, מאוד רושי שלומך ושהכב) שקיב תי תענתבר ב"אור אורה" גליון ב' עמוד 5, ואר לי שהלשון ב"בצל השקמה" גרמה לך לטעות.

המדובר היה על "המסגרת החינוכית (פרוטכה) שכה אני פועל", היינו על תנועת בני עקיבא שהיא ומבלתה, על הסר שיש בימם מספר ישיבות שעליהם נאמר שמציל תמיד אנו מצלילות, אבל לסר שיש בימם מספר ישיבות שעליהם נאמר שמציל תמיד". על כך הניב אדמ"ר מליובאוויטש שליט"א כפי שהניב, אבל לא התייחס הר־ראה גא בספרי "בשרה הרא"ה" עמוד 572 בהערה, שם מסתתי את הדברים כדוי־תם.

בללנו שמלים עם הנשר, שהלק ממנו מגיע ללא כל תשתית רתית רציונלי, ולא תמיד אנו מצליחים, אבל לסר שיש בימם מספר ישיבות שהלקם נאמר שמציל מאסון יותר גדול" זה נראה לי מוגזם מאד, ואל לנו לחמוא בהלקטה עצמית.

"יזך ו' עמנו להצניע יקר מגלל ויקיים בנו "אין סרוץ אין ישראל" ואר שלמה יבא לך ולהברך וחזק נא ואמצנו נא את הזקים לכך. בשתירת ר"ש בכבוד ויקר משה צבי נריה.

עד כאן.

למותר לציין, כי אין לראות באמר כאן משום התייחסות נגמית לנבי שמדבר של הרב נריה לרשותנו ותיכוניות לשהו או לרע. חשרה ליצחק רזין שה־הרא"ש מלובביץ' ז"ע לנבי ישיבות רתיכוניות לשהו או לרע.

שניר המכתב של הרב נריה לרשותנו וקיימנו "ועשית הישר והטוב".

מסתבר שכבר בשנת תשי"ן והצהל ויכח בעניין שילוב לישיבי קדש עם לישיבים כלליים. באותו "אור אורה" מפסם רזין את אגרות הראי"ה הלק א' אגרת קי"ג – מכתב מ של הראי"ה קוק אל עזרי הכבלת מ"ל: "זם אלה אשר הכביתי עליהם את אמנם תם מרגישים לחץ בכתי מראנת הזיים המנויים של בניהם הרשו לזם לנוף להתכונת הזינוך חול אל הקדש, אל נא ישכוי כי צרוף זה צריך שמירה גדולה שלא יבוא הרבי ליד זיוף ומסמע הזיטכית שלנו בכלל, וזה צריך בכל מקום לזזות משנן וביהי יותר מכל בזה"ק ובאיך הקדש אשר בה צריך להשתכלל רזהנו הרוחני בשר ודנו המיוחדת לנו השונה מכל העם אשר על־פני האדמה. אל נא ישכוי כי לא שמות זרות לא לימודים שמגמתם היא הכשרות חומרית".

חזן מוסיף:

"בשבץ "גדול שימושה" כותב הרב אברהם רמר, שבאר מעם אות קבוצת זרים של בזרים מהישיבה לבעירים וביקשו שילמדו את בניהם אנגלית. הרב בני יהודה הכהן קוק זצ"ל התנגד בכל תוקף האפר, שאם רוצים, שילמדו מורץ לישיבה. וראה גם תור־מן א' מאמרו של הגר"ע יוסף, שבו ממליץ על ישיבה קדושה על־פני ישיבה תיכ־נית."...והפרסום השבוע שפורר סעדה, אין בו כל וירוש.

מעניין לדעת אם הראי"ה קוק זצ"ל היה דבק בעמדתו זו גם אחרי קריאת מאמריו של ר"ר אמנון שפיראַ על השיבות ברוא שילוב ההשכלה הכללית במסגרות התורניות.

אסור לשכוח הברכה האחרונה

לרגל יום ההולדא להסתלקותו של הארש"ר מלובביץ' (ב' תמוז) פירסם במאן תב"ר, "ספר תב"ר", ותורים מרתקים על הארש"ר, ובניהם קטעים מאגרותיו פר־טיים שלא ראו אור עד כה. הנה שניים מהם:

אברך מאנגליה הגיע ל־"770" לזמ השבועות בשנת תשכ"א. ימים ספורים לאחר תזה כשאכל ושתה בבית מארחו, קיבל תוך כדי בך הודעה טלפונית, שעליו ללכת מיד ולסדר איזה עניין דחוף בקרידה מקום. שכח האברך לברך ברכה אחרונה ויצא לעיסו־קיו. בדרכו עבר ליד "770" ולפתע ראה את הרבי מגיע משלו. שאלו הרבי האם יש לו מקום לאוכל בימים אלה. האברך ענה שהוא מסודר ב"ה בעניין האכסניה, אמר לו הר־בי: "אבל אסור לשכחו לעשות ברכה אחרונה". רק אז נזכר האברך, שאכן לא בירך ברכה אחרונה.

■

ראש ישיבה אחד בלונדון, נודע כסתמיד גדול ובעל יושים הנהג לישן חמש שעות בלילה. כאשר שמע שהרבי ישן רק שעתיים בלילה, כתב מכתב ובו שאל את הרבי, האם שינה של שעתיים בלילה היא תכונה של רבי הראוה שיהב כאשר מדובר בסתם אנשים, או יכול שכל אחד יעשה לעצמו כה. האם הרבי אפשרי, והסיף ראש ישיבה מברישנה, והא מבקש מרבי עצה שיתאפשר לו למעט בשנתו. ענה לו הרבי שיש ניין זה אינו "רבישע ענייגים" (ענייגים של רבי), אלא יכולת השיהכת לכל אדם ולכל פרט. בתחילה תישן שבע שעות בלילה במשך ג' חודשים רצופים לאחר מכן כל ג' חו־דשים תפחית עשר דקות, וכן תמשיך עד שתגיע לשעתיים. והמשיך הרבי: כך עשי־תי, עד שהגעתי לשעתיים והרגשתי שאיני יכול להוסיף ולהפחית.

ועל־פי עדויות מקורבים, בזמ המכות ישן הארש"ר זצי פחות מהשעתיים הללו.